

Kwestionariusz
byłego jeńca w Z.S.S.R.

1682
1682

Dane osobiste	Stopień	Nazwisko i imię	Wiek	Zawód	Stan cywilny
	plut.	Darasz Jan	lat 42	st. strażnik Straży Granicznej	żona, ty
Data i okoliczności aresztowania	Dnia 18. IX. 1939 dostał się do niewoli sowieckiej w miejscowości Białża pod Tarnopolem wraz z kancelarją Komisarzacji Polskiej Straży Granicznej - Bogumin. Zabrano parokrotny wdz z a municję - Rkm, Kb, granaty, sorty mundurowe. Traktowanie bez względu na, stracono i postępowano jak z bandytami				
Nazwa obozu	1) Wołocziyska - na granicy polsko-sowieckiej, 2) Nowograd na Ukrainie. 3) Marganiec na Ukrainie 4) Marganiec „skazarnie” 5) Północ w Kofelsem na Smoleńcu				
Opis obozu	W Wołkowysku, kilka tysięcy ludzi pomieszczonych w stajniach. Marganiec - dopóki nie odmaniano pracy - warunki możliwe: pomieszczenie w barakach, łóżka, koce, wikt, 3 razy na dzień - znośny. Wymagano jednak bardzo ciężkiej pracy. Marganiec „skazarnie” - warunki opisane: praca z obrzynków drewnych, raz na dzień talerz wodnistej zupy owsianej, mowy niema o herbacie, nie wolno nic ugotować prywatnie. Chleba dawano 500 gr. dziennie. Ludzie cierpieli bardzo. Chodzono z puchłymi 2 gódkami; 20% osób miało tak puchnięte nogi, że chodzili jak skórczosi katecy. Wyjazd na Północ 21. I. 40. Mieszkanie w barakach. Masy pluskiew. Wyżywienie wg. pracy. Podobnie odzież. Polacy korzystali z tego koca, inni - przeważnie Ukraińcy mieli 3-ci koc. Praca, bardzo ciężka, przy budowie kolei.				
Życie w obozie	W Margancu za proponowały władze sow. przejść na wolną stopę i za kontraktować jako wolno-najemnych. Nobec odmowy - ponieważ groziło naruszenie obywatelstwa Z.S.S.R. - zamknięto Polaków w Margancu „skazarnie”. Polacy wykazywali duży sołidarność i zdecydowanie w akcji. W celu przeprowadzenia postulatów - chodziło o własności o zachowanie praw jeńca wojennego - dochodziło do strajków				
Skład jeńców	Polacy, Białorusini, Ukraińcy - z Polski, Niemcy, Żydzi, Rosjanie, obywatele Z.S.S.R. Ci ostatni ustosunkowywali się raczej zycielnie i z pewnego rodzaju racjonalizmu. Ukraińcy stanowili zawsze osobną grupę, wycokiwali się zycielstwa Niemców; do Polaków ustosunkowywali się wrogo, aż do konfidencji włączeniu. Białorusini strachu równie nie przychylni, z czasem zapoznał się z rzeczywistością sowiecką tracił nastawienie proroczyjskie i zbliżyli się do nas.				
Stosunek władz N.K.M.D. do Polaków	Władze N.K.M.D. usiłowały zjednać Polaków dla Z.S.S.R. Z jednej strony sakramentalnie „Polski nigdy nie będzie” z drugiej nadzieją poprawy bytu - praca, wynagrodzenie a nawet wolność i ożenek na terenie Rosji. Wynik tej propagandy wręcz odmiotny. Czynnikami N.K.M.D. były bardzo nie naręka wszelkie akcje ze strony Polaków i wykazywały one tendencje do ich łusowania, nawet za cenę ustępstw.				
Pomoc lekarska, szpital, śmiertelność.	Pomoc lekarska, niugitarozajca. Brak szpitali z własnością Ukrainie. Uważano za chorego: jeśli temperatura przy najmniej 38,5° C. Lekarze wychodzili z założenia, że ludzie są zdrowi a tylko potrzebują odżywienia. Stąd bardziej wycieńczonych dawano na 1. zw. „10-ty kocioł”. Śmiertelność za cały okres obliczana na 2%. Z tych bezpośrednich z najomyob zmarł str. Kasprzak z Turck pod Łódz. z naj cięższych chorób: skorbut (cynga), zapalenie płuc, gruźlica.				
Czy i jak była łączność z krajem z rodziną	Otrzymywano listy z kraju, tak ze strony sowieckiej, jak niemieckiej. Mimo jednak, że wszyscy pisali, odpowiedzi otrzymywano nie więcej jak 25%.				
Kiedy został zwolniony i kiedy dostał się do armii	Dnia 15 lipca, 1941 wywieziono jeńców do polskiego obozu koło Wiazynik. Tam dnia 24. VII. 1941 odbyło się za przyłączenie z wolnionych, jako żołnierzy polskiej Armii.				

M.p. dnia 13-go stycznia, 1943

Jan Darasz plut.